

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227Handläggare
Jessica Johansson
Telefon 010-234 61 23

Samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse inför antagande av vattentjänstplan

Bakgrund

Den första januari 2023 förändrades vattentjänstlagen. Förändringen innebär i korthet att alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan senast 31 december 2023. Det är kommunfullmäktige som beslutar om antagande och ändring av vattentjänstplanen och planen ska aktualitetsprövas vart fjärde år.

Sammanfattning

Förslag till vattentjänstplan är framtaget av en arbetsgrupp från de avdelningar som till största delen berörs av planen. Samråd, nämndremiss och utställning av planen genomfördes under perioden 27 juni till 13 september 2023. Inkomna yttranden är besvarade i samrådsredogörelsen samt inarbetade i Vattentjänstplanen.

Planen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Mjölby kommuns vattentjänstplan föreslår aktiviteter för att säkerställa att behovet av de allmänna vattentjänsterna långsiktigt tillgodoses, till exempel analys av utbyggnadsbehov, utredning av reservvatten och åtgärder för att bibehålla god vattenkvalitet över tid. Enligt tidigare genomförd analys i VA-plan finns i dagsläget inga befintliga bebyggelsegrupper som ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Planen innehåller även en översiktlig bedömning av hur skyfall kan påverka de allmänna VA-anläggningarna.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse inför antagande av vattentjänstplan
Samrådsredogörelse vattentjänstplan 2023
Vattentjänstplan

Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut

1. Samhällsbyggnadsnämnden ställer sig bakom förslaget till vattentjänstplan för Mjölby kommun
2. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta föreslagen vattentjänstplan

Beslutet skickas till
Akten

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227

Kommunstyrelsen
VA/Avfallschef
Miljöchef
Stadsbyggnadschef

Beskrivning av ärendet

Då kravet på vattentjänstplan är ställt mot kommunen bör berörda avdelningar inom kommunen gemensamt ta fram denna plan. Arbetsgruppen har bestått av representanter från miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och VA/Avfall och målet har varit att ta fram kommunens första vattentjänstplan under 2023. Styrgrupp utgjordes av cheferna för respektive berörd avdelning.

Planen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Förarbetena (SOU 2018:34) till lagen föreslår en tidsperiod om tolv år för en långsiktig planering.

Framtagandet av vattentjänstplanen innebär att undersökning ska göras om planen bedöms ge upphov till betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 3§ Miljöbalken. Vattentjänstplanen bedöms inte ge upphov till betydande miljöpåverkan. Någon miljökonsekvensbeskrivning behöver därmed inte upprättas och någon strategisk miljöbedömning behöver inte genomföras.

Samråd och utställning genomfördes under perioden 27 juni till 13 september 2023. Under samma period genomfördes nämndremiss och samråd med länsstyrelsen i Östergötland och grannkommuner. 14 yttranden inkom. Yttrandena är besvarade i samrådsredogörelsen samt inarbetade i Vattentjänstplanen.

Vattentjänstplanen pekar på aktiviteter som bör genomföras för att säkerställa att behovet av de allmänna vattentjänsterna långsiktigt tillgodoses. Flertalet aktiviteter syftar till att upprätta eller uppdatera dokument tillhörande kommunens planering och drift av allmänna vattentjänster.

Då dricksvattenförsörjning är en samhällsviktig verksamhet ställs allt högre krav på leveranssäkerhet vilket leder till att åtgärder gällande bland annat skyddsbarriärer och reservvatten krävs. Planen redogör för pågående utredningar gällande reservvattentäkt och utveckling av vattenverk.

Mjölby kommun har i dagsläget inga befintliga bebyggelsegrupper som ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Ett par områden står dock på tur att utredas. Här kan en framtida anslutning till den kommunala anläggningen vara aktuell. Planen förslår att en ny multikriterieanalys ska genomföras där hänsyn tas till förändringen i vattentjänstlagen gällande möjligheten att tillgodose behovet av vattentjänst genom enskild anläggning.

Planen innehåller kommunens bedömning av hur skyfall påverkar de allmänna VA-anläggningarna, denna baseras på lågpunktskarteringen som gjordes i samband med framtagandet av klimatanpassningsplanen. Den övergripande analysen visar på att det finns ett fåtal objekt som kan komma att påverkas vid ett skyfall. Den faktiska påverkan behöver utredas vidare

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227

innan åtgärder sätts in och den fördjupade skyfallsanalys som föreslås i klimatanpassningsplanen är en förutsättning för detta.

Ansvarig verksamhet för respektive aktivitet anges i planen.

Syfte

Syftet med vattentjänstplanen är att ge förutsättningar för och vara ett planeringsverktyg för kommunens långsiktiga planering av allmänna vattentjänster. Planen ska ge insyn och möjlighet till deltagande i processen. Vattentjänstplanen ska kunna utgöra underlag till framtagande av andra planer inom samhällsbyggnadsprocessen såsom översiktsplanen.

Lagrum

- **6 §** Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen
 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.
- Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.
Lag (2022:1249).

Vattentjänstplan

- **6 a §** Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun.
- Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan.
- Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster. *Lag (2022:1249).*
- **6 b §** En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.
- En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va- anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.
- Planen är inte bindande. *Lag (2022:1249).*
- **6 c §** Utöver det förfarande som följer av bestämmelserna om strategiska miljöbedömningar av planer och program i 6 kap. miljöbalken ska kommunen innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan
 1. på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227

fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen, och

2. ställa ut ett förslag till plan för granskning under minst fyra veckor.

- Kommunen ska informera om utställningen på sin anslagstavla före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslaget huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem synpunkter ska lämnas.
- Skyldigheten enligt första stycket 2 gäller inte förslag till ändring av en vattentjänstplan som endast berör ett fåtal fastighetsägare eller annars är av mindre betydelse.
Lag (2022:1249).
- **6 d §** Kommunen ska ta hänsyn till de synpunkter som kommit in under samrådet och granskningen samt redovisa hur de har beaktats. *Lag (2022:1249).*

Finansiering/ekonomiska konsekvenser

Utredningar och åtgärder som tas upp i planen kan komma att medföra kostnader och investeringar. Tabellen nedan visar en sammanställning över de aktiviteter som planen tar upp som lämpliga åtgärder för att säkerställa att de allmänna vattentjänsterna långsiktigt tillgodoses. Kostnads- och tidsuppskattningen är grovt uppskattad och inte komplett. Respektive avdelning bör ta fram en mer exakt kostnadsuppskattning för sina aktiviteter. Beslut om medel till utredning eller investering tas i budget för respektive år då tidsperioden för planen föreslås till tolv år.

Aktivitet	Ansvarig	Uppskattad kostnad eller tid
Del av Normlösa (utanför VO) Östra Tollstad Utreda behov av förändrad VA-hantering samt ev kommunalt ansvar. Projektering och utbyggnad av kommunalt VA.	Kommunen VA/Avfall	Konsult 200 000 kr/ort Kan ev utföras i egen regi. 10-15 miljoner kronor (Normlösa) 25 miljoner kronor (Ö Tollstad)
Bjälbo, Hallevadsvägen och Pöpplinge Inventering av avlopp	Miljökontoret	Inom uppdraget, 50 h
Ny multikriterieanalys eller motsvarande genomförs där hänsyn tas till förändringen i LAV §6 gällande möjligheterna att tillgodose behovet av vattentjänst genom en enskild anläggning.	Kommunen	Konsult 200 000 kr + intern tid Kan ev utföras i egen regi

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227

Framtagande och uppdatering av rutiner och planer	VA/Avfall	Inom uppdraget, 1000 h
Se över och uppdatera vattenskyddsområden samt upprätta där det saknas	VA/Avfall	Uppdatera befintliga: Inom uppdraget, 150 h Upprätta nya: Konsult 200 000 kr , + intern tid 80 h
Aktiviteter kopplat till besparing av vatten Tex information, syftar ej till konkreta investeringar	Kommunen	Inom uppdraget
Åtgärder för förbättrad dricksvattenkvalitet	VA/Avfall	Högby och Vätternvatten, pågår. Separat budgetprocess.
Aktualisering av Samhällsbyggnadsprocessen för att förtydliga ansvar och roller i plan- och exploateringsärenden.	SBF	Inom uppdraget, klar 2024, 60 h, pågår
Framtagande och uppdatering av rutiner och planer	SBF	Inom uppdraget, 400 h
Utreda dagvattnets kvalitet för att kunna bedöma om och i så fall var reningsbehov föreligger, bedömning utifrån typ av område.	VA/Avfall	Konsult, 200 000 kr + intern tid 80 h
Fördjupad utredning av vilka påverkan skyfall har på de allmänna VA-anläggningarna inklusive eventuellt åtgärdsbehov	Kommunen	Konsult 500 000 kr+ intern tid 200 h. Ev åtgärder kostnadsbedöms när de är kända.

Avstämning mot planer och policys

Mjölby kommuns VA-planering styrs och beskrivs av flera olika dokument. Vattentjänstplanen är ett av de styrdokument som ingår i kommunens VA-planering. Den ersätter i dagsläget inte något befintligt styrdokument utan bygger på information från

- VA-planen (VA-policy, VA-översikt, Handlingsplan för utbyggnad)
- dagvattenpolicy
- dagvattenriktlinjer
- strategisk förnyelseplan för vatten- och avloppsledningsnätet.

Ett fortsatt arbete krävs för att tydliggöra hur vattentjänstplan och VA-plan förhåller sig till varandra samt övriga ingående dokument för VA-planeringen.

Förslaget till översiktsplan är anpassat till VA-planen.

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227

Samråd

Undersökningssamråd har hållits med Länsstyrelsen Östergötland den 22 maj. Samråd och utställning genomfördes under perioden 27 juni till 13 september 2023. Under samma period genomfördes nämndremiss och samråd med länsstyrelsen och grannkommuner. 14 yttranden inkom. I samrådsredogörelsen redovisas inkomna synpunkter.

Kommunens slutsats är att planen inte har en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar inte denna uppfattning. Kommunen anser att själva planen i sig inte lägger fast några åtgärder på ett så konkret sätt att det påverkar framtida prövningar av de aktiviteter som pekas ut och som skulle kunna ha en miljöpåverkan. Miljökonsekvenserna av aktiviteter och åtgärder kommer att analyseras i samband med att de konkretiseras och prövas. Kommunen kommer därmed fortsätta att hantera planen som att den inte har en betydande miljöpåverkan.

En annan synpunkt som inkom från olika parter var en önskan om att förtydliga hur olika styrdokument/strategier/planer med anknytning till vatten- och avloppsförsörjningen relaterar med varandra vilket nu beskrivs mer i förslaget. Även synpunkt på att stycket kring kommunens vattenförsörjning behövde förtydligas inkom. Avsnittet är därav omformulerat.

Övriga synpunkter var av redaktionell karaktär eller förslag på hur vattentjänstplanen kan utvecklas i kommande versioner.

Bedömningar/övervägande

Inriktningen för arbetet med framtagandet av vattentjänstplanen har varit att utgå från befintliga styr- och planeringsdokument, t ex befintlig VA-plan, med syfte att ha en fastställd vattentjänstplan 1 januari 2024.

För att ytterligare tydliggöra relationen mellan vattentjänstplanen och andra planerings- och styrdokument för VA kommer en översyn av dokumenten att genomföras under kommande 4-års period.

Beaktande av barnkonventionen

Planen syftar till att säkerställa kommunens allmänna vattentjänster nu och för framtiden. Det berör människor i alla åldrar och särskilt de barn som i framtiden ska kunna växa upp och få goda levnadsvillkor i Mjölby kommun. Planen kopplar till de globala målen i Agenda 2030, främst målet om rent vatten och sanitet för alla.

Kommunikation av styrdokumentet

Beslut om vattentjänstplan tas av kommunfullmäktige. Beslutet bör skickas till berörda avdelningar inom kommunen. Antagen vattentjänstplan publiceras på kommunens hemsida samt intranät.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-23
Diarienummer SBN/2023:227

Johan Cöster
Förvaltningschef

Maritha Hörsing
VA-/Avfallschef

Jessica Johansson
VA-Utredare